

חסד ואמת

פרשת תולדות

א. " וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד בָּפִיו וַרְבֵּקָה אָהָבַת אֶת יַעֲקֹב "

לפי כשהיה שואלו אביו מה אתה עושה בשדה כל היום, היה מתנצל ואומר כדי לצוד ציד להביא טרף לפיו של אביו, ולפי שלא היה מצוי אצל אמו על כן לא אהבה אותו רבקה והיתה אוהבת את יעקב שהיה מצוי אצל אמו וכל געגועיה עליו. ויתכן לפרש כי מורה על הזמן לומר לך כי באותו זמן שהיה נותן ציד בפיו באותו זמן לבד אהבו, אבל אחר שכבר אכל מצידו בטל דבר בטל אהבה, אבל רבקה אוהבת את יעקב על לא דבר, ואהבה כזו איננה בטלה.

ב. " וַיֵּשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשְׁחוּ וַיֹּאמֶר הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִידִים יָדֵי עֵשָׂו "

לא היה יכול לומר הקול של יעקב והידים של עשו, דא"כ היה משמע שהוא שפט מצד הקול שזה ודאי יעקב, ומצד הידים שזה ודאי עשו, וזה דבר נמנע שאם הוא יעקב אינו עשו, ואם הוא עשו אינו יעקב. אבל ביאור הענין כך הוא, שאמר הקול דומה לקול של יעקב ואולי זה מתנכר בקולו והאמת שזה עשו, ומתנכר לדבר בלשון תחנונים לומר שהוא הגון לקבל הברכות. או הידים דומין לידי עשו וזהו יעקב, ומתנכר בעשותו ידיו שעירות כדי שאחשוב שזה עשו. ומה שנאמר והידים בוי"ו הוא מלשון "ומכה אביו ואמו" שפירושו 'או' אמו, כך אמר 'או הידים דומין לידי עשו'.

ואם תרצה לומר, וי"ו של "והידים" הוא וי"ו העיטוף, נוכל לומר שחשב יצחק אולי איזה איש נכרי מתנכר בשניהם בקול ובידים. ולסוף שפט יצחק בשכלו שהידים מכריעים יותר מן הקול, כי מה שעשו מתנכר לדבר בלשון תחנונים הוא יותר קרוב לשמוע ממה שנאמר שיעקב עשה את ידיו שעירות או איש נכרי עשה כן, כי איך יוכל לשער יעקב וכ"ש איזו אדם אחר לעשות ידיו שעירות על מכל צד, זה"ש ולא הכירו כי היו ידיו כידיו עשו אחיו שעירות, דומה להם מכל צד ומי יוכל לשער זה שלא יסכל באיזו דמיון, וכי היו ידי עשו בידו ולקח מהם הציור זה דבר נמנע.

ורז"ל דרשו מפסוק זה שכל זמן שיעקב מצפצף בקולו אין ידי עשו שולטות בו. אע"פ שפשוטו משמע שיצחק אמר כן והיה סבור שזה עשו, ועוד מה ענין זה לברכה זו. מ"מ כך פירושו, כי דעת יצחק היה לברך את עשו בברכת הוי גביר לאחיק, היינו ליעקב שיהיו ידי עשו שולטת בו, והטיל תנאי בדבר לומר דווקא אם יעקב לא יצפצף בקולו בבתי כנסיות ומדרשות, אבל לא בזמן שיצפצף בקולו כי הקול דוחה הידים, ורמז זה במה שהקדים הקול אל הידים, כי יש להקשות הלא יצחק הלך יותר אחר הידים ממה שהלך אחר הקול א"כ היה להקדים הידים, כי מצינו בכ"מ שהמוקדם דוחה את המאוחר, כמו שיתבאר בע"ה לקמן פרשת ויקהל על מה שפירש"י הקדים שבת למשכן לומר לך שאין מלאכת המשכן דוחה את השבת ע"ש, אלא ודאי שלכך הקדים הקול של יעקב לידי עשו לומר לך שהקול דוחה את הידים, ואיזהו הוי אומר זה קולו של יעקב בבתי מדרשות. ובזה מתורץ מה שרוב העולם מקשים על אגדה זו שמשמעות הכתוב הוא ששניהם שולטות כאחד וזה הפך מדברי המדרש, ובאו על קושיא זו שינויים דחוקים ומה שכתבתי הוא נכון ויקר.

ועל צד הרמז אמר הקול בה"א, רמז לקולו בבתי מדרשות שלומדין התורה שנתנו בה' קולות (ברכות ו): והידים ה' ידים ידי עשו כי ה' פעמים יד (5X14) עולה ע' (70) רמז לידי כל ע' אומות ששולטות בישראל כשאינן מצפצפים בקולם. וכן אמרו במדרש: עשו אותיות ע' שוא, לשוא בראתי שבעים אומות וכן פירש בעל הטורים (כלי יקר)

חכמת חיים

- א. "המביט אל מה שיש לזולתו, מאריך ומגדיל דאגתו"
- ב. "הרואה את מומי עצמו, אין לו צורך להסתכל במומיהם של אחרים"
- ג. "אם עשית מצווה, אל תבקש מתן שכרה מיד ליד"

לעילוי נשמת אסתר (סטלה) בת שמחה

אמן